

Kyseessä on X Lausuntopyyntö	Tiedoksianto	Päiväys 12.11.2023
Tuen nimi Kehityspoliittinen laina FCA Investmentsille		
Komission tukinumero (SA xxxx)	Tuen voimassaoloaika 1.7.2024-30.6.2039	
Tukiviranomainen Ulkoministeriö	EU-valtiontukisäännös tuki perustuu SEUT 107 artikla 3 kohta	
Lausunnon pyytävä ministeriö Ulkoministeriö	Yhteyshenkilön tiedot Venla Voutilainen, venla.voutilainen@gov.fi	

Kyseessä on ☐ Uusi tukiohjelma ☐ Tukiohjelman muuttaminen ☐ Tukiohjelman mukainen yksittäinen tukipäätös X Tukiohjelman ulkopuolinen yksittäinen tukipäätös tai tukipäätöksen muuttaminen ☐ Tuen voimassaoloajan jatkaminen
--

Lain 3–5 §:ien edellytykset	
Lausuntoa pyytävä viranomainen täyttää. (Huom. Kenttään kirjoitettavan tekstin pituutta ei ole rajattu.) Tämän liitesivuilla on esitetty ohjaavia kysymyksiä helpottamaan kunkin kuvauksen kirjoittamista.	YRITYSTUKINEUVOTTELUKUNNAN LAUSUNTO 14.12.2023 Esittelijä: Anne Rothovius

1. Selkeä taloudellinen tai yhteiskunnallinen tavoite, joka perustuu hallitusohjelmaan tai politiikkatavoitteeseen Laina edistää niin EU:n kuin Suomen kehityspoliittisten tavoitteiden saavuttamista. Eurooppalainen konsensus kehityspoliitiikasta (2017) tunnistaa mikro- ja pk-yritysten merkityksen kestävässä kehityksessä ja köyhyyden vähentämisessä, ja siinä sitoudutaan niiden rahoitusvajeeseen puuttumiseen. Orpon hallituksen ohjelman mukaan kehityspoliittisilla lainoilla ja sijoituksilla tulee edistää pääomien kohdistumista yritystoimintaan sekä lisätä suomalaisten yritysten osallistumista kestävä kehityksen edistämiseen kehittyvissä maissa. Kirkon ulkomaanavun omistaman FCA Investmentsin tehtävänä on saattaa pääomia ja osaamista saataville taloudellisesti, ympäristöllisesti ja yhteiskunnallisesti kestäville pienille ja keskisuurille yrityksille, jotka pyrkivät parantamaan yhtiön kohdemaissa Itä-Afrikassa elävien ihmisten elinkeinoja. Yhtiö toteuttaa tehtävänsä sekä sijoitustoiminnalla, johon yhtiö käyttää ulkoministeriön myöntämän lainan, ja aktiivisella omistajuudella että tarjoamalla tytäryhtiönsä kautta pienille ja keskisuurille yrityksille sopivia liiketoiminnan kehittämispalveluita. Pk-yritykset ovat kehittyvien maiden talouksien ja työpaikkojen luonnin kannalta elintärkeitä, mutta niiden kasvu ja kehitys kärsivät osaamisen ja kohtuuhintaisen rahoituksen puutteesta. Yhtiö tarjoaa kohtuuhintaista rahoitusta siellä, missä tarve on suurin, eli ns. <i>missing middle</i> -yrityksille (rahoitustarve n. 100 000 eurosta miljoonaan euroon). Yhtiöllä on sen toiminnan vaikutuksia kuvaava muutosteoria sekä kehitystulostavoitteet. Toiminnan tuloksia seurataan muun muassa kohdeyhtiöiden työpaikkojen määrällä (eriteltynä työpaikat naisille ja nuorille), naisomistajuuden osuudella ja kohdemaiden ja pientuottajien saamien tulojen määrällä.	☐ ☒ ☐ ☒ ☐ ☒ Kansalliset hyvän tuen edellytykset on säädetty ohjaamaan suomalaisille yrityksille myönnettyjä tukia. Oletuksena on ollut, että Suomi ei myönnä yritystukia muutoin kuin Suomessa toimiville yrityksille siten, että hyödyt koituvat suomalaiselle yrityksille ja yhteiskunnalle. Tuella ei arvioida olevan Suomeen kohdistuvaa yhteiskunnallista tavoitetta: huoltovarmuus, eriarvoistumisen ehkäiseminen tai korkealaatuinen elinympäristö. Hallitusohjelmassa on kirjaus kehityspoliittisista lainoista ja sijoituksista. Tuella on kehityspoliittinen tavoite mutta sillä ei arvioida suoraan edistettävän yhteiskunnan kannalta myönteisiä tai estettä haitallisia vaikutuksia Suomessa. Mahdollisena myönteisenä vaikutuksena kuvauksessa tuodaan esille muuttoliikekriisin pieneneminen, mutta tästä ei ole esitetty tarkempaa tietoa. Epäselväksi jää, kuinka suuri vaikutus osoitetulla määrällä on muuttoliikkeen pienenemiseen maiden vakautumisen kautta. Kuvaus ei sisällä tietoa voisiko kyseessä olla työperäinen maahanmuutto tai osaaajapulaan vastaaminen. Tuella ei ole suoraa taloudellista tavoitetta Suomen osalta, koska FCAI:n toiminta ei kohdistu suomalaisiin yrityksiin. Tuella arvioidaan olevan välillinen taloudellinen tavoite, mikä on suomalaisten yritysten viennin edistäminen ja sitä kautta liikevaihdon kasvu. Tavoitetta toteutetaan jakamalla rahoitusputkessa olevat yritystiedot suomalaisten yritysten käyttöön. Tähän tulisi kehittää systemaattinen ja selkeä toimintamalli yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa, jotta hallitusohjelmassa mainittu suomalaisten yritysten osallistuminen toteutuisi.
---	--

	Yritysyhteistyötä ajatellen tulisi määritellä, mitkä alat ovat kiinnostavia suomalaisten yritysten näkökulmasta ja pyrkiä mahdollisesti kohdentamaan sijoituksia kohteisiin. Kestävän kehityksen linjauksia voidaan sinänsä haluttaessa laajasti soveltaa erilaisiin tarkoituksiin. Tavoitetta koskevat tulosindikaattorit tulisi määritellä esim. mukana olevien suomalaisten yritysten määrä ja rahoitusputkea hyödyntämään päässeiden suomalaisten yritysten vientiliikevaihdon kasvu, kohdemaan pääomasijoitusmarkkinan kehittyminen ml kanssasijoittajat sekä estetyn muuttoliikkeen määrä. Sijoitusmuotoisen tuen myöntäminen varsinaiseen taloudelliseen toimintaan / tuotantoon / perusinvestointeihin ei ole hyväksyttävissä, mikäli yhteiskunnallinen tavoite puuttuu. Markkinaehtoisena toimintana sijoitukset ovat hyväksyttävissä. Kyseessä voi mahdollisesti olla tukiohjelma, vrt. Business Finland Venture Capital, joka tekee sijoituksia rahastoihin, joiden tekemät kanssasijoitukset muiden sijoittajien kanssa kohdeyrityksiin ilmoitetaan yritystukirekisteriin. Tässä tapauksessa ulkomaisilla tuen saajilla ei ole y-tunnusta, joten tietoja ei voida ilmoittaa yritystukirekisteriin. Kehityksmaahan kohdeyrityksien seurannassa tulisi huomioida mm. FCAI:lle koituvien luottotappioiden määrä, lakkautetut yritykset, yritysten liikevaihdon kasvu. Työkalu otettiin käyttöön v. 2018 kokeiluna, mikä kohdistui Euroopan ulkopuolisten maiden talouskasvuun ja sitä kautta työllisyyteen. Kyseessä on riskirahoitus kehitysmaiden pk-yrityksille, jonka tavoitteena on edistää yritystoimintaa ja talouden kasvua kohdemaissa.
2. Markkinapuutteen korjaaminen ja ulkoisvaikutukset Pienet ja keskisuuret yritykset ovat keskeisiä kehittyvien maiden talouskasvun ja ihmisten toimeentulon kannalta. Ne työllistävät noin 60 prosenttia työvoimasta ja vastaavat noin 40 prosentista kehittyvien maiden BKT:sta. Seuraavan 15 vuoden aikana Maailmanpankkin arvon mukaan neljä viidestä työpaikasta syntyy Afrikassa ja Aasiassa pk-yrityksissä. Rahoituksen puutteellinen saatavuus on yksi merkittävimpiä esteitä pk-yritysten kasvuille. IMF:n arvion mukaan pk-yrityksiltä puuttuu noin 5,2 biljoonaa USA:n dollaria rahoitusta vuosittain. Alle puolella pk-yrityksistä (44%) on pääsy niiden tarvitsemaan rahoitukseen. FCA Investmentsin kaltaiset pääomasijoittajat ja velkarahastot ovat osa kehittyvien maiden pääomamarkkinoiden kehitystä. Kehittyvien maiden rahoitusmarkkinat ovat usein pankkipainotteisia, ja velkarahoituksen saaminen pankeilta olisi keskeistä pk-yrityksille. Pk-yrityksiin liittyvät todelliset ja koetut riskit sekä finanssialan sääntelyn aiheuttamat kustannukset heikentävät pankkien halukkuutta myöntää niille lainoja. Ne pankkilainat, joita on saatavilla, ovat usein lyhytaikaisia ja korkeakorkoisia ja vakuusvaatimukset ovat tyypillisesti korkeat. Perinteisten kehitysrahoituslaitosten rahoituskoko taas on liian suuri suurimmalle osalle pk-yrityksistä.	☐ ● ☐ ● ☒ ● Kyseessä ei ole suomalaisten yritysten markkinapuute, joten edellytys ei siltä osin täyty. Kuvauksen mukaan FCAI olisi ainoa vastaavankokoisiin ja –luonteisiin (yksinyrittäjät ja perheyrietykset) pk-yrityksiin kehittyvissä maissa suoraan sijoittava toimija Suomessa, jolta osin kyseessä voisi olla uuden markkinan synnyttäminen Suomessa. FCAI tavoittelee suomalaisia kanssasijoittajia, joten siltä osin kyseessä on kotimaisen pääomasijoituskentän kehittäminen. Sitä ei ole kuitenkaan edellytyksenä sijoitusten tekemiselle. Tältä osin markkinapuutteen olemassaolosta ei ole tietoa ja toimiiko FCAI:n sijoitukset kannustimena suomalaisille pääomasijoitusyhtiöille. Rahoitusmarkkinoiden puutteen kuvaus kehitysmaissa perustuu IMF:n arvioon. Rahoitusmarkkinatilanne on pääpiirteissään kuvattu (kehitysmaiden rahoitusmarkkinat, muut rahoituslähteet) ja tuotu esille, että tuella myös kehitetään kehitysmaiden omia pääomasijoitusmarkkinoita.

Mikrorahoituslaitokset täydentävät pankkilainausta erityisesti yksinyrittäjille ja perheyriyksille matalan tulotason maissa. Niiden rahoituslähteet ovat kuitenkin pankkeja rajatummalla ja rahoituskoko pieni, eikä se vastaa kasvuyritysten tai suurempien pk-yritysten rahoitustarpeita. FCA Investments pystyy tarjoamaan näiden yritysten rahoitustarpeisiin, ja täydentää rahoitusmarkkinoiden katvealueita. Rahaston sijoitustoiminnalla on positiivisia ulkoisvaikutuksia sekä kehitysmää- että EU-kontekstissa. Kehitysmaiden näkökulmasta FCAI on mukana tukemassa kehitysmaiden oman taloudellisen kehityksen kannalta elintärkeää, vastuullisesti toimivaa pk-yritystoimintaa ja elinkeinoja, luomassa työpaikkoja ja vähentämässä köyhyyttä. Rahoittamalla pk-yrityksiä, jotka ovat liian kehittymättömiä kaupallisille rahoittajille ja samalla kehittämällä näiden yritysten toimintaa, FCAI mahdollistaa osaltaan pk-yrityssektorin kasvua ja on mukana kehittämässä ja luomassa paikallisia pääomamarkkinoita. Vastuullisesti toimivat ja tärkeitä palveluita ja hyödykkeitä tarjoavat yritykset voivat kasvaa siten, että ne saavat jatkossa rahoitusta muilta, esim. kaupallisilta toimijoilta. Kehittyvien maiden omien talouksien tukeminen ja työpaikkojen luominen on avainasemassa myös EU:n vastauksessa muuttoliikekriisiin. Erityisesti Afrikassa nopeasti kasvavalle väestölle tarvitaan työpaikkoja ja toimeentuloa, jotta ihmisillä on mahdollisuus elää turvallisesti kotimaissaan. Taloudellisen kehityksen vahvistaminen ja sen merkitys yhteiskuntavakauden näkökulmasta korostuu eritoten kaikista köyhimmissä ja hauraimmissa maissa, joissa yhtiö toimii.	Kyseessä olisi kehityspoliittinen laina FCAI:lle. Muut suomalaiset yritykset tai kehitysmaiden rahoituslaitokset eivät tee sijoituksia kehitysmaiden ko. pk-yrityksiin (yksinyrittäjät ja perheyriykset), koska ne ovat kehittymättömiä eli liian riskipitoisia tai tuotot ovat liian pieniä. Tukielementti FCAI:lle annettavalle lainalle tulee siitä, että laina myönnetään edullisemmilla ehdoilla (mm.matalampi korko, laina-aika) kuin mitä FCAI muuten saisi. FCAI tekisi sijoituksen kehitysmaiden kohdeyrityksiin siten, että se tyytyy muita sijoittajia alempaan tuottoon. Myöhemmin todetaan, että kohdeyrityksiin tehtävän sijoitustoiminta voisi myös olla markkinaehtoista. Ulkoministeriön tulisi selkeyttää onko kyse markkinaehtoisesta toiminnasta vai tuesta kohdeyritysten osalta. Kuvauksen mukaan rahoituskohteet ovat uusiutuvaa energiaa ja maatalouden alkutuotantoa. Sinänsä uusiutuvan energiatuotannon markkinoiden luominen soveltuisi väliaikaisena toimenpiteenä markkinapuuutteen. Markkinoiden kehittymistä tulee seurata, jotta markkinoita ei vääristetä liikaa. Huomiota tulee kiinnittää markkinoilta poistumisen ajankohtaan, jotta ei vääristetä markkinoita liikaa ja heikennetä kilpailullisuutta ja yritysten kasvua kehitysmäissa. Jos kohdeyritykset harjoittavat vientiä, kilpailunäkökulmaan olisi hyvä kiinnittää erityistä huomiota suomalaisten yritysten näkökulmasta (suomalainen intressi). Tukea ei suoraan kohdennu suomalaiselle yritykselle, jos se saa vain nähtäväkseen rahoitusputkessa olevat potentiaaliset sijoituskohteet. Toimintaa voisi verrata Team Finland -verkoston viennin edistämistoimintaan, joka perustuu yhteistyöhön, tiedon välittämiseen ja "ovien avaamiseen". Team Finland -verkoston toiminta ei sisällä tukielementtiä. Kuvauksen lopussa todetaan, että toimintaa on tarkoitus myöhemmin muuttaa markkinaehtoiseksi, mikä on positiivinen kehityssuunta hyvän tuen edellytysten näkökulmasta. Kuvauksesta ei käy ilmi onko FCAI kohdeyrityksen ainoa sijoittaja vai jakaako se sijoittajariskin muiden kanssa, esim. suomalaisten pääomasijoitusyhtiöiden kanssa ja onko sijoituksen edellytyksenä suomalaisen pääomasijoitusyhtiön mukanaolo.
3. Tarkoituksenmukainen keino tavoitteen saavuttamiseksi Ulkoministeriö pitää yhtiön lainoittamista tarkoituksenmukaisena keinona edistää pk-yrityssektorin kehitystä köyhimmissä maissa. Yhtiön toimintaa on arvioitu vuonna 2020 osana kehitysyhteistyön laajempaa evaluaatiota, ja ulkoministeriö on arvioinut yhtiön toiminnan tarkoituksenmukaisuutta erityisesti kehitystulosten ja -vaikutusten tuottamisen kannalta arvioidessaan yhtiön lainahakemusta. Kyseessä on yksityinen yritys, mutta yhtiön toiminnan ensisijaiset tavoitteet ovat sen omistajan tavoitteiden mukaisesti täysin kehityspoliittisia: yhtiö ei tavoittele voittoa eikä se jaa osinkoja omistajalleen. Yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiössä olevat varat osoitetaan yhtiön tehtävää	☐ ☒ ☐ ☒ ☐ ☒ Kuvauksessa esitetään rajapinnat muihin kotimaisiin toimijoihin. Finanssisijoitusmääräraha, jota käytetään FCAI:n tukemiseksi on uusi ja erilainen instrumentti kuin olemassa olevat UM:n kehitysyhteistyöinstrumentit, esimerkiksi kehitysrahoituslaitos Finnfund ja liikekumppanuustuki Finnpartnership. Verrattuna Finnfundiin FCAI sijoittaa pienemmän kokoluokan hankkeisiin, ja voi siten toimia parhaimmillaan hankeputken rakentajana myös Finnfundille. UM:n Finnpartnership -tuella puolestaan tuetaan pitkäaikaisen kumppanuuden rakentamista ja käytännössä yhteistyökonseptin kehittämistä. Finnpartnership-tukea ei siis voi käyttää kehityspoliittisen sijoitustoiminnan tukemiseen. KUA:lla

vastaavaan tarkoitukseen myös yhtiötoiminnan mahdollisesti joskus päättyessä. Näin ollen yhtiön saama tuki lainan pehmeäehtoisuuden muodossa käytetään kokonaisuudessaan Suomen kehityspoliittisten tavoitteiden mukaiseen toimintaan. Yhtiön toiminta täydentää Suomen kehityspoliittisia yksityiselle sektorille suunnattuja rahoitusinstrumentteja (Finnfund, Finnpartnership, DevPlat) tarjoamalla rahoitusta ja palvelemalla kohderyhmää, jota näiden instrumenttien kautta ei pystytä järjestämään. Yhtiön toiminta täydentää myös muiden avunantajien ja kohdemaiden omien yritystukiohjelmien tarjontaa, sillä nämä tukiohjelmat ovat tyypillisesti luonteeltaan avustusmuotoisia tai suuremman rahoituskoon kehitysrahoituslaitosten rahoitusta. Pienten ja keskisuurten taloudellisesti kestäväen kehityksen kannalta on tarkoituksenmukaista, että niistä ei tule riippuvaisia avustusmuotoisesta rahoituksesta vaan että niillä on kannustin käyttää saamansa rahoitus kannattaviin investointeihin. FCA Investmentsin tarjoama rahoitus on vastikkeellista, ja yhtiöllä on kehityspoliittisen tehtävänsä ohella taloudellinen intressi tukea rahoittamiaan yhtiöitä kehittämään taloudellisesti kannattaviksi, sillä yhtiö joutuu itse vastaamaan lainanhoidostaan ulkoministeriölle.	on merkittävää maaosaamista, jota suomalainen yrityssektori voi hyödyntää. Toimintamuotoa voisi verrata Team Finland –verkoston työhön sillä erotuksella, että TF työssä ei tehdä sijoituksia tai lainapäätöksiä julkisin varoin vientimaiden yrityksiin. Suomi on keskittänyt muut ulkomaille tehtävät kansainväliset sijoituksen Suomen Teollisuussijoitukseen, jonka tehtävänä on kansainvälistää suomalaista pääomasijoitusmarkkinaa (suomalainen intressi). Tesi voi myös sijoittaa kehitysmaihiin (ei ole rajattu pois), mikäli valtion tavoitteena on kotimaisen pääomasijoitusmarkkinan kansainvälistäminen myös erityisesti kehittyviin maihin. Yritystoimintaa tulisi ensisijaisesti edistää markkinaehtoisella rahoituksella, sen jälkeen palautuvilla tuki-instrumenteilla kuten lainoilla ja sijoituksilla ja vasta viimekädessä avustuksilla. Palautuvat instrumentit soveltuvat varmasti paremmin kehitysmaiden yritysten tukemiseen kuin suorat avustukset. Valtion riskinsietokyky tulisi määritellä. FCAI:lla on oma riskipoliitiikka. FCAI voi harjoittaa taloudellista toimintaa, vaikka se ei tavoittele voittoa. Ulkoministeriön tulisi määritellä toiminnalle pitkän aikavälin itsekannattavuustavoite (10-20 v.) tämän toiminnan osalta. Kiinnitetään huomiota pääoman palautumiseen Suomen valtiolle. Ulkoministeriön tulisi etukäteen määritellä kuinka suureksi FCAI:n laina- ja sijoitusvolyymi halutaan tulevaisuudessa kasvattaa, jos pääomat jäävät FCAI:lle. Pääomia on myöhemmin hankalampaa irrottaa omistajalle. EU:n ulkoisen investointiohjelman rahoitusta ei voida hyödyntää kansallisen rahoituksen sijaan tai sen kanssa. Kyseessä olisi yksi tukipäätös vuonna 2018 alkaneen kokeilun jälkeen. Jatkossa toimintaa on tarkoitus muuttaa osin markkinaehtoiseksi. Ulkoministeriön arvion mukaan FCAI voi periä jatkossa markkinaehtoisien kulun alkuperäisestä sijoitustoiminnastaan.
4. Kustannustehokkuus ja hallinnollinen rasitus tuen saajalle Pehmeäehtoinen laina tuki-instrumenttina on valikoitu siten, että saavutetaan suuri hyöty kehittyvien maiden pk-yrityksille mahdollisimman pienillä kustannuksilla. Valtion näkökulmasta yhtiölle myönnettävä laina on kustannustehokas, sillä valtion ei tarvitse kattaa yhtiön sijoitustoimintaan liittyviä hallinnointikustannuksia ja lainapääoma palautuu valtiolle tuoton kera. Lisäksi lainapääoma kiertää useaan kertaan pk-yritysten rahoitukseen myös laina-ajan kuluessa, jolloin voidaan rahoittaa suurempaa määrää pk-yrityksiä kuin avustusmuotoisella rahoituksella voitaisiin. Laina on kuitenkin pehmeäehtoinen, eli sen sisältämää riskiä ei ole täysimääräisesti hinnoiteltu lainan hintaan. Pehmeäehtoisuus on perusteltua, jotta yhtiö pystyy puuttumaan markkinapuutteeseen, joka johtuu erityisesti pk-yritysten rahoitukseen liittyvistä riskeistä ja niistä juontuvista transaktiokustannuksista.	☐ ☒ ☐x☐ ☐ ☒ Valtion kannalta tulisi kuvata yhtiön riskinoton rajat (luottotappiot) ja miten se vaikuttaa lainan takaisinmaksuun. Tähän liittyy myös sen arviointi, kuka takaa lainat tai miten riskiä vähennetään / jaetaan muiden kanssa. Kustannustehokkuutta eli mitä yhden suomalaisen yrityksen saaminen kehitysmaan vientimarkkinalla maksaa voisi mitata esim. - saadut suomalaisten yritysten vientihankkeet / rahoitusputkessa olevat yhtiöt - suomalaisen yrityksen liikevaihdon kasvu - FCAI:n laina- ja sijoitusvolyymit ja tulokset sekä hallinnointikulut FCAI:ssa. Valtio voi pitää vaihtoehtoisuuskustannuksena saman euromäärän lainaamista jollekin muulle taholle kalliimmilla ehdoilla.

Vaikka kyseessä on valtiontuen näkökulmasta yksittäinen tukitoimenpide, sijoittuu se siis kuitenkin osaksi ulkoministeriön kehityspoliittista laina- ja sijoitustoimintaa, jonka toteutukseen ulkoministeriöön on perustettu tarvittavat hallinnolliset prosessit lainojen ja sijoitusten arviointia, myöntämistä, seuraamista ja riskienhallintaa varten. Tukitoimenpide ei siis lisää ulkoministeriön hallinnollista taakkaa. Valtiokonttori vastaa lainanhoitoon liittyvistä tehtävistä olemassa olevien prosessiensa mukaisesti. Yhtiö on itse hakenut lainaa perustuen arvioonsa lainanhoitokyvystään ja rahoitustarpeestaan kehityspoliittisen mandaattinsa toteuttamiseksi. Yhtiön kannalta tukimuoto on hallinnolliselta rasitukseltaan kevyt, sillä lainan myöntämisen perusteet ja sen myöntämiseen liittyvät asiakirjat liittyvät kiinteästi yhtiön ydintoimintaan. Lainainstrumenttia käytettäessä yhtiön ei myöskään tarvitse raportoida erikseen tuen käytöstä ulkoministeriölle. Sen sijaan ulkoministeriö seuraa yhtiön toimintaa yhtiön johtokunnan työskentelyn seuraamisen sekä yhtiön osakeyhtiölain mukaisen raportoinnin sekä yhtiön julkisen vaikuttavuusraportoinnin kautta.	
5. Vaikutukset kilpailuun Komissio on viimeaikaisissa kansallisia kehityspankkeja koskevilla päätöksissään katsonut, että globaalien rahoituslaitosten kilpailu sisämarkkinoilla voi vääristyä, vaikka rahoitus kanavoitaisiin valtiontukena yhteiskunnallisesti hyödyllisiin tarkoituksiin. Samankaltainen johtopäätös on vedetty ainakin yhden kehityshankkeita edistävän rahoittajan osalta. Kolmansiin maihin suunnatun toiminnan osalta komissio on jäsenvaltioille suunnatussa epävirallisessa neuvonnassaan katsonut, ettei se, että tuensaja tarjoaa kaikki tai lähes kaikki palvelunsa sisämarkkinoiden ulkopuolella, automaattisesti sulje pois mahdollista kilpailu- ja kauppavaikutusta. Kyseisenlaisessa tilanteessa kauppa- tai kilpailuvaikutuksen olemassaolo ei kuitenkaan komission mukaan ole ilmeistä, vaan vaikutukset täytyy arvioida tapauskohtaisesti yksityiskohtineen. Lisäksi komissio on viimeaikaisessa valtiontukipäätöksessään katsonut, että kilpailuvaikutus täytyisi tilanteessa, jossa rahoituksen välittäjänä toimiva yhtiö kilpailee sellaisten muiden jäsenvaltioiden vastaavien yhtiöiden kanssa, jotka haluaisivat tarjota vastaavia palveluita. FCA Investmentsin sijoitustoiminta ja sen tytäryhtiön tarjoamat liiketoiminnan kehittämispalvelut suuntautuvat kokonaisuudessaan sisämarkkinoiden ulkopuolelle. Suomessa ja kansainvälisesti yhtiön kilpailuvaikutusta voidaan yhtiön markkinaosuudesta, kohdeyrityksistä ja kohdemarkkinoista johtuen pitää vähäisenä, mutta sitä ei voida kokonaan sulkea pois. Kohdemaissaan yhtiö pyrkii puuttumaan nimenomaan markkinapuutteisiin, eli tarjoamaan rahoitusta siellä, missä kaupallista rahoitusta ei ole saatavilla. Yhtiö ei pyri kilpailemaan esimerkiksi paikallisten pankkien kanssa, vaan sen sijaan täydentämään puutteellisesti toimivia rahoitusmarkkinoita täydentämällä niitä sellaisilla rahoitusinstrumenteilla, jotka mahdollistavat rahoituksenmukaisen rahoituksen pk-yrityksille. Ei ole	☐ x ☐ ☐ Lainamuotoisen tuen ei arvioida vääristävän kilpailua kotimaisten tai eurooppalaisten pääomasijoittajien kesken, koska ne eivät tee sijoituksia kehittyviin maihin. Vuonna 2018 tunnistettiin Euroopassa yksi vastaavantyyppinen pääomasijoitusyhtiö Hollannissa. Markkinat ovat vielä kehittymättömät. Epäselväksi jää myös se, että harjoittavatko kohdeyritykset tosiasiallisesti vientiä EU jäsenmaihiin (huom. kohdealat mm. uusiutuva energia ja maatalouden alkutuotanto). Kuvauksen mukaan toiminta on pääsääntöisesti paikallista. Kuvauksessa todetaan, että rahoituksen välittäjänä toimiva yhtiö eli FCAI kilpailee sellaisten muiden jäsenvaltioiden vastaavien yhtiöiden kanssa, jos sellaisia olisi olemassa. Käytännössä tämä tarkoittaa ulkoministeriön mukaan sitä, että kohdeyritys voi kilpailuttaa jäsenvaltioiden rahoitusyhtiöitä, mikä ei ole toivottu kehityssuunta hyvän tuen edellytysten näkökulmasta. Lainan tai sijoituksen kohdentamisen tarkoituksenmukaisuus suhteessa tuen tavoitteeseen ja tarkoitukseen tulee arvioida uudelleen siltä osin kuin tukea on aiottu myöntää EU jäsenmaassa toimivan emoyhtiön kehitysmaassa toimivalla tytäryhtiölle paikallisten kehitysvaikutusten aikaansaamiseksi. Markkinan kehittyessä valtion roolia olisi tarkoituksenmukaista arvioida aika ajoin, esim. 5 vuoden välein. Tuella kuvataan myös edistettävän kehittyvien maiden vientiä EU:n alueelle. Suomalaisten yritysten viennin edistäminen ja suomalainen intressi tulisi ottaa huomioon. Suomalainen intressi tulisi määritellä.

Yritystukineuvottelukunnan lausunto 14.12.2023

kuitenkaan poissuljettua, etteikö yhtiöltä pidempiaikaiseen investointiin saanut kohdeyritys voisi lisäksi saada lyhytaikaista rahoitusta paikalliselta pankilta. FCA Investmentsin rahoittamat pk-yritykset ovat aina yhtiön kohdemaassa rekisteröityneitä ja toimivia yrityksiä, jotka pääsääntöisesti tuottavat palveluita tai tuotteita paikallisille markkinoille. Joillakin kohdeyrityksillä voi kuitenkin olla tavoitteena viedä tuotteitaan EU:n sisämarkkinoilla. Lisäksi yhtiön voi olla tietyissä tilanteissa tarkoituksenmukaista rahoittaa eurooppalaisen emoyhtiön kehittyvässä maassa toimivaa tytäryhtiötä tai muuten eurooppalaiseen konserniin liittyvää paikallisesti toimivaa yhtiötä, jos ne tuottavat paikallisia kehitysvaikutuksia kohdemaissa. Tällaisia vaikutuksia voivat olla esimerkiksi uusiutuvan energian tuotanto tai maatalouden arvoketjun kehitys. Näin ollen kohdeyhtiöiden vaikutusta sisämarkkinoille ei voida myöskään sulkea pois, mutta erityisesti kohdeyritysten koosta ja FCA Investmentsin rahoituskoosta johtuen vaikutusta voidaan pitää vähäisenä. Lisäksi on EU:n kehityspolitiikan mukaista, että kehittyvien maiden yrityksiä tuetaan sisämarkkinoille pääsyssä.	
6. Määräaikaisuus Lainalle määritetään takaisinmaksuaikataulu, joten tuki on määräaikaista. Laina-ajan on tarkoitus olla 15 vuotta. Kohdemaiden rahoitusmarkkinoiden kehittyessä voidaan laina-aikana tarkastella yhtiön toiminnan suuntautumista ja kohdemarkkinoita voidaan tarkastella uudelleen, jotta se edelleen vastaa olemassa olevia markkinapuutteita.	☐x☒ ☐ ☐ Kuvauksen mukaan kyseessä on yksi tukipäätös.
7. Kannustava vaikutus Pehmeäehtoisen lainan ja FCA Investmentsin yritystoiminnan tavoitteena on luoda markkinoita yhtiön kohdemaissa, ja parantaa pk-yritysten rahoituskelpoisuutta, jotta ne saavat jatkossa markkinaehtoisilta yksityisiltä rahoittajilta. Ilman pehmeäehtoista lainaa FCA Investments ei voisi vastata markkinapuutteisiin yhtä tehokkaasti vaan sen sijaan se luultavasti sijoittaisi vakiintuneempiin yrityksiin vakaammilla toiminta-alueilla. Yhtiön toiminta olisi siis vähemmän lisäisesti ja edistäisi EU:n ja Suomen kehityspolitiikan tavoitteita heikommin. Ulkoministeriön tarkoituksena ei kuitenkaan ole jatkaa tukiohjelmia nyt esitetyn lainan jälkeen. Pitkällä tähtäimellä yhtiö tulee tarvitsemaan markkinaehtoista liiketoimintaa markkinapuutteisiin puuttuvan sijoitustoimintansa tueksi. Yhtiö tulee tulevaisuudessa hallinnoimaan sijoitettavia varoja rahastorakenteissa, joiden hallinnoinnista se voi periä markkinaehtoisen kulun alkuperäisestä sijoitustoiminnastaan ulkoministeriön lainalla saamiensa näyttöjen pohjalta. Yhtiön tavoitteena on vivuttaa muuta rahoitusta tämän vuosikymmenen aikana 5 miljoonaa euroa. Lisäksi MMOF-tytäryhtiön palveluliiketoiminta tulee olemaan markkinaehtoista, josta yhtiö tulee saamaan tuloja. Yhtiö voi myös tulevaisuudessa toimia palveluntarjoajana eri avunantajien tai muiden julkisten toimijoiden tukiohjelmille, ja saada näin tuloja.	☐ ☒ ☐ ☐ Kyseessä olisi yksi tukipäätös vuonna 2018 alkaneen kokeilun jälkeen. Jatkossa sijoitustoimintaa on tarkoitus muuttaa ainakin osin markkinaehtoiseksi, millä paikataan tuetun toiminnan kannattavuutta.
8. Vaikuttavuus FCAI:n toiminnan vaikuttavuutta mitataan Kirkon Ulkomaanavun vakiintuneilla toiminnan tulostittareilla. FCAI raportoi ulkoministeriölle ja julkisesti sijoitustoimintansa kehitysvaikutuksista (ml. luotujen	☐x☒ ☐ ☐ Tuki on arvioitu v. 2021. Tulee arvioida vaikuttavuutta suomalaisten yritysten viennin kasvulle. Lisäksi tulee arvioida

työpaikkojen määrä) vuosittain. FCAI tekee myös aktiivista vaikuttamistyötä sekä Suomessa että ulkomailla, ja jakaa saamiaan oppeja myös muille. Ulkoministeriöllä on edustaja yhtiön johtokunnassa. Ulkoministeriössä FCAI:n sijoitustoiminnan vaikuttavuutta seurataan suhteessa kehityspoliittisiin tavoitteisiin ja painotuksiin (esim. naisten huomioiminen yritystoiminnan tukemisessa). Ulkoministeriö seuraa ja raportoi kehityspoliittisen laina- ja sijoitusportfolionsa kehitysvaikutuksista myös kokonaisuutena. Ulkoministeriö noudattaa kehitysyhteistyörahoituksessaan evaluaationormia. FCAI:n toimintaa on arvioitu osana vuonna 2021 valmistunutta laajaa evaluaatiota Suomen taloutta ja työtä koskeva kehityspoliittisen painopisteen evaluaatiossa. Yhtiö tulee sisältymään myös ulkoministeriön tulevaisuudessa teettämiin evaluaatioihin koskien kehityspoliittista laina- ja sijoitustoimintaa.	pääomamarkkinoiden kehittymistä ja markkinapuutteen olemassaoloa sekä vaikutuksia muuttoliikkeeseen. Miten aiemman kokeilun tulokset on otettu huomioon jää avoimeksi.			
9. Yksittäiset tukipäätökset -	<table border="1"> <tr> <td></td><td></td><td></td></tr> </table>			
9 a Tukikumulaatio FCAI on saanut ulkoministeriöltä aiemmin 16 miljoonan euron kehityspoliittisen lainan. Laina käsiteltiin yritystukineuvottelukunnassa 21.5.2018. YTN katsoi tuolloin, että yhtiön toiminta ei täyttänyt valtiontuen kriteerejä. Lisäksi yhtiö voi hakea muiden suomalaisten yritysten tavoin hakea rahoitusta yrityksille suunnatuista tukiohjelmasta, ja on saanut avustusmuotoista tukea Finnpartnership-liikekumppanuustukiohjelmasta. Yhtiön saamat avustukset ovat liittyneet yhtiön palveluliiketoiminnan kehittämiseen, ei yhtiön sijoitustoimintaan, johon laina kohdistuu.	<table border="1"> <tr> <td>☒ x </td><td>☐ </td><td>☐ </td></tr> </table> FCAI:n saama tuki ei kuvauksen mukaan ole päällekkäistä.	☒ x	☐	☐
☒ x	☐	☐		
9 b Vaikutukset kilpailuun paikallisesti Suomessa ja EU-alueella Yhtiön toiminnan on vaikeaa nähdä vaikeuttavan muiden yritysten markkinoillepääsyä tai huonontavan niiden kannattavuutta. Yhtiön kehityspoliittisen tehtävän mukaista on nimenomaan luoda markkinoita yksityisille rahoittajille sekä tukea pienten ja keskisuurten yritysten kehittymistä. Yhtiön toiminta voi tukea myös muiden eurooppalaisten yhtiöiden markkinoillepääsyä yhtiön kohdemarkkinoille, kun yhtiö jakaa pipelineaan esimerkiksi yhteistyökumppaneilleen, tai kun se tarjoaa paikallisia verkostojaan myös muiden yritysten tueksi.	<table border="1"> <tr> <td>☐ </td><td>☐ </td><td>☐ </td></tr> </table> Ks. kohta 5.	☐	☐	☐
☐	☐	☐		
9 c Edellytykset kannattavaan toimintaan, arviointi Yhtiön tulos on ollut positiivinen kaikkina paitsi yhtenä sen toimintavuosista, ja se on hoitanut ulkoministeriön sille myöntämää lainaa asianmukaisesti, vaikka erityisesti koronapandemia hidasti yhtiön sijoitustoiminnan lähtöä liikkeelle. Yhtiön sijoitustoiminnasta on vaikeaa nykyisellä kehityspoliittisella tehtävällä kehittää täysin kannattavaksi, sillä pk-sektorin rahoitusta kehittyvissä maissa on hyvin haastavaa saada kaupallisesti kannattavaksi – muuten pk-yrityksiin liittyvää <i>missing middle</i> -haastetta ei olisi. Yhtiön on tarkoitus saada liiketoimintansa taloudellisesti kestäväksi täydentämällä yhtiön tuloja markkinaehtoisesta muusta liiketoiminnasta kuten kohdassa 7 on kuvattu. Jos ja kun yhtiö jatkossa hallinnoi maltilliseen tuottoon sijoitustoiminnan vaikuttavuuden ansiosta tyytyvien	<table border="1"> <tr> <td>☐ </td><td>☐ </td><td>☐ </td></tr> </table> Tukea voidaan myöntää vain kannattavaksi arvioituun toimintaan. Sillä tarkoitetaan sitä, että saaja ei voi olla vaikeuksissa oleva yritys. Lisäksi tulee tarkistaa että ns. VHS maksut on suoritettu ja yhtiön taloudelliset tunnusluvut on kunnossa (kyky suoriutua tehtävästä pitkällä aikavälillä). Jos tuen saajalla on yksi tappiovuosi, se ei tarkoita sitä, että toiminta olisi pitkällä aikavälillä kannattamatonta. Markkinaehtoisella toiminnalla voidaan tukea tuettavaa toimintaa, mutta olisi hyvä esittää eri toimintojen kannattavuus tilinpäätöstiedoissa, jotta nähdään toimintokohtaiset kustannukset ja tuotot.	☐	☐	☐
☐	☐	☐		

Yritystukineuvottelukunnan lausunto 14.12.2023

sijoittajien varoja rahastoissa sen sijaan, että se lainaa varoja sijoitustoimintaansa varten, siirtyy sijoitustoimintaan liittyvät riskit osin pois yhtiön taseesta ja tukee näin yhtiön toiminnan kannattavuutta pitkällä aikavälillä.	
--	--